

הַיְמִיָּה לִי: ד וְאַתָּה קְדוֹשׁ יוֹשֵׁב הַתְּהַלּוֹת יִשְׂרָאֵל: ה בְּךָ בְּמַחְוֵי אֲבֹתֵינוּ בְּמַחְוֵי וְתַפְלִיטָמוֹ: ו אֲלֶיךָ יַעֲקֹב וְנִמְלָטוּ בְּךָ בְּמַחְוֵי וְלֹא בּוֹשׁוּ: ז וְאַנְכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ

זוהר תהלים

יומם וְלִילָה וְגו'. מִיֵּלָא בְּיוֹם, אָבֵל לְמָה בְּלִילָה? כְּדִי שְׂיִהְיֶה מְצוּי אֶל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ שְׁלָם. כְּמוֹ שְׂאִין יוֹם בְּלִי לִילָה, וְאִינוּ שְׁלָם אֲלֵא זֶה עִם זֶה, כִּי צָרִיךְ בַּתּוֹרָה לְהַמְצִיא עִם הָאָדָם יוֹם וְלִילָה, לִהְיוֹת שְׁלָמוֹת לְאָדָם יוֹמָם וְלִילָה.

וְהָרִי נֹאמֵר שְׂעָקָר הַלִּילָה מִחֲצוֹת וְאֵילֶךְ, וְאֵף עַל גֵּב שְׂמַחְצִית הָרֵאשׁוֹנָה בְּכָלֵל הַלִּילָה הַיָּא, אָבֵל בְּחֲצוֹת הַלִּילָה נִכְנָס הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְגֹן עֲדָן לְהַשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצְּדִיקִים, וְאֵז צָרִיךְ לְאָדָם לְקוֹם וְלַעֲסֹק בַּתּוֹרָה.

וְהָרִי נֹאמֵר שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכָל הַצְּדִיקִים שְׂבָגָן עֲדָן, בְּלָם מִקְּשִׁיבִים לְקוֹלוֹ. זֶהוּ שְׂכַתוֹב (שִׁיר ח) הַיּוֹשֶׁבֶת בְּגַנִּים חֲבֵרִים מִקְּשִׁיבִים לְקוֹלֶךָ הַשְּׂמִיעֵנִי. וְהָרִי פָּרְשׂוּהָ, הַיּוֹשֶׁבֶת בְּגַנִּים - זו כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל שְׂמַשְׁבַּחַת אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשִׁבְחַת הַתּוֹרָה בְּלִילָה. אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֶׁל מִי שְׂמַשְׁתַּתֵּף עִמָּה לְשִׁבַח אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשִׁבְחַת הַתּוֹרָה.

וּבְשִׁבְחָא הַבְּקָר, כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל בָּאָה וּמַשְׁתַּעֲשֵׁעַ בָּהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמוֹשִׁיט לָהּ שְׂרָבִיט שֶׁל חֶסֶד, וְלֹא רָק עֲלֶיהָ לְבָדָה, אֲלֵא עֲלֶיהָ וְעַל אֱלוֹ שְׂמַשְׁתַּתֵּפִים עִמָּה, וְהָרִי נֹאמֵר שְׂכַתוֹב (תהלים מב) יוֹמָם יִצְנָה ה' חֶסֶדוֹ וּבְלִילָה וְגו'.

וְעַל זֶה נִקְרָאת אֵילַת הַשֶּׁחַר, וְאָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, בְּשַׁעָה שְׂרוּצָה לְהָאִיר הַבְּקָר, נִחְשָׁךְ, וְהָאִיר נִהְיָה קוֹדֵר,

חוֹט אֶחָד שֶׁל חֲשָׁף לְצַד דְּרוֹם, עַד שְׂבָא וַיּוֹצֵא הַשֶּׁמֶשׁ, וּבּוֹקַע בְּאוֹתָם חֲלוֹנֵי הַרְקִיעַ וּמְאִיר לְעוֹלָם, וְאוֹתוֹ חוֹט מִפְּרִיד אֶת חֲשָׁף הַלִּילָה. אִזּוּ בָּאָה אֵילַת הַשֶּׁחַר, וּבָא אִיר שָׁחַר בְּקְדֻרוֹת לְהַתְחַבֵּר בְּיוֹם, וּמְאִיר הַיּוֹם. וְאִיר הַיּוֹם כְּלוּל וְשָׂאֻב בְּתוֹכוֹ אֶת אוֹתָהּ הָאֵילַת. וְעַל הָאֵילַת הַזֹּאת, כְּשֶׁנִּפְרַד מֵהַיּוֹם אַחַר שְׂכָלֵל אוֹתָהּ, אָמַר דָּוִד שִׁירָה, שְׂכַתוֹב לְמַנְצַח עַל אֵילַת הַשֶּׁחַר. וּמָה אָמַר? אֵלֵי אֵלֵי לְמָה עֲזוּבְתָנִי. שֶׁהָרִי נִפְרַדָּה אֵילַת הַשֶּׁחַר מְאוּר הַיּוֹם. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, הָאִיר הַיּוֹם וְהִגִּיעַ זְמַן תְּפִלָּה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, נִתְפַלֵּל תְּפִלָּה וְנִלְךְ. יִשְׁבוּ וְהַתְּפַלְלוּ, אַחַר כִּי קָמוּ וְהִלְכוּ.

כְּמוֹ שְׂאִין יוֹם בְּלִי לִילָה וְאִינוּ שְׁלָם אֲלֵא זֶה עִם זֶה כִּי צָרִיךְ בַּתּוֹרָה לְהַמְצִיא עִם הָאָדָם יוֹם וְלִילָה

לְמַנְצַח עַל אֵילַת הַשֶּׁחַר מִזְמוֹר לְדָוִד (כב)

(א) : [זוהר שמות פ' בשלח דף מ"ו ע"א]

רַבִּי יוֹסִי פֶּתַח, (תהלים כב) לְמַנְצַח עַל אֵילַת הַשֶּׁחַר מִזְמוֹר לְדָוִד. כְּמָה חֲבִיבָה הַתּוֹרָה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂכָל מִי שְׂמַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, אָהוּב הוּא לְמַעֲלָה וְאָהוּב הוּא לְמַטָּה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִקְּשִׁיב לְדַבְּרִיו, וְלֹא עוֹזֵב אוֹתוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא עוֹזֵב אוֹתוֹ לְעוֹלָם הַבָּא.

וּבַתּוֹרָה צָרִיךְ לַעֲסֹק בְּיוֹם וּבְלִילָה, שְׂכַתוֹב (יהושע א) וְהִגִּיתָ בוּ יוֹמָם וְלִילָה. וְכַתּוֹב (ירמיה לג) אִם לֹא כְּרִיתִי